

"מי גר מעבר להר" - ספר ילדים משובח מאת דפנה חיימוביץ'. (ספר שמיני לילדים)

עמיקם יסעור 6 בספטמבר 2025

ביוני 2025 הופיע בהוצאת גלים השייכת להוצאת ביתן, ספר הילדים החדש של דפנה חיימוביץ' - "מי גר מעבר להר". העורכת איילת ניצני, האיורים - עוזי בנימין. השירים מיועדים לילדי הגן ולכיתות א-ב ואילך. קדמו לו שבעה ספרים לילדים ורומן בהוצאת כינרת זמורה.

שם ספר הילדים הוא גם הזמנה וגם מעין חידה קצרה. החידה באה לעורר את סקרנותו של הקורא הצעיר. המחברת מאמינה בסקרנות זו ויש כאן ראשיתו של דיאלוג.

משמעותו של ההר

בספר יש מעין קריאה רומנטית ללכת אל הטבע. אני זוכר כיצד השהות בהרים שימחה את היידי בת ההרים וריפאה את חברתה קלרה. אני זוכר גם כיצד טיל אוילנשפיגל, הגיבור הפלמי, היה נעלם מעבר להרי החושך לאחר שביצע תעלולים. זכורים לי גם אנשי ההר ממסעו של גוליבר גיבורו של סוויפט.

(בספרות למבוגרים להר יש משמעויות מעט אחרות. הר הווזוב בהתפרצותו שבר את האשליה של האידיליה של אנשי פומפיי בספר מהמאה ה-19 - "ימי פומפיי האחרונים". "הר הקסמים" של תומס מאן הוא מקום לחולי שחפת. ההר הוא גם מקום למתבודדים. כך גיבור הנבלה של המחזאי והסופר גרהארט האופטמן - "הכופר מסואנה". כך גם הבדידות של אנשי ההר ברומן המקסים של אדית וורטון "קייץ", וורטון סופרת אמריקאית בולטת כתבה גם את "עידן התמימות").

בספר ילדים יפה זה יש שירים המבטאים מחשבות ותהיות ויש שירים סיפוריים. אין בספר מגמה דידקטית כפויה ללמד את הילד, אלא לעורר את דמיונו, פתיחותו והיכרותו עם העולם סביבו. השאלות, המופיעות בשירים שונים, ומשאלותיו של הילד, באות לעורר אותו לפקוח את עיניו ואת חושיו. ניכרת כאן גם יכולתה של הסופרת לכתוב מעבר לטריוויאלי. אנו נפגשים עם בעלי חיים שאינם ביתיים דווקא. מעניין המבט אל הכוכבים. האדם הקדמון הביט אל השמיים בפחד. הם בישרו לו עולם של דטרמיניזם, של הכרח, ואילו כאן הילד בעזרת השירים להכיר את יופיים בעולם הזה. (אני נזכר באמרה של עמנואל קאנט על התבוננות

בשמיים זרועי כוכבים שעשויה להרחיב את ליבנו.) המשוררת מיטיבה לתאר גם את הדינאמיות בעולם אשר מחוץ לילד, וגם להעלות תמונות סטאטיות יותר. הזיקה הישירה לטבע היא חובה. יש בה תרופה נגד ניכור שחש אדם.

(כך הרומנטיקה של המאה ה-19 קראה לחזור אל הטבע וכך גם המשורר הלבנוני האמריקאי בן המאה העשרים, חליל ג'ובראן שנפטר בגיל 48 ב-1931).

ההתבוננות המקורית של הסופרת מגלה לילד מחדש את העולם. מתואר כאן עולם אוטונומי רוחש חיים. הילד יפיק תועלת גם על ידי התבוננות בעולם החי. (שירים רבים של ביאליק למבוגרים, מגלים את יפי ההתבוננות של הילד בעולם, שירים כמו "זוהר", "צפרירים").

בין נושאי השירים בספרה של דפנה:

בפרק הראשון- "חיות החורש"- לימוד הדדי המתרחש בין ילד לבין צפרדע, ריקוד חיות בטבע המבטא שמחה והרמוניה. הרמוניה אפשרית גם בין נץ לציפור. הרצון לעוף והבקשה מהציפורים שילמדו אותה לעוף. אני זוכר כמה השפיע עליי הספר של מתיו ברי- "פיטר פן" ברצון לעוף. דיאלוג מעניין בין צב לציפור. תהייה על חיי הצבצבים המובעת ברצף של שאלות. תהייה המבטאת סקרנות ורצון ללמוד. שיר ייחודי על אהבה בין בעלי-חיים, שיר המתאר את הארנב תוך האנשתו. שיר על ארנב כמין גבר קדמון המביא ציד. רגע של תעלול בין צב צבה וארנב. השהות המוגבלת של הפרפר בתוך הפרח. מפגש מעניין בין פרפר לבין חפרפרת וחפרפר. דיאלוג מעניין בין פרפר לגחלילית. נמלה יוצאת דופן אל מול חברותיה.

בפרק השני- "כוכבים וירח"- דיאלוג בין המספרת לירח. טיסה אל הירח. דיאלוג מעניין בין שני עננים שונים. דיאלוג בין כוכבים. גורלם של כוכבים נושרים. משום מה אני נזכר כעת באגדה של אוסקר ויילד- "בן כוכבים". ההתאוות להקשיב לצלילי הטבע מלמד על רגע משמעותי מאוד. אני נזכר בשיר של זרובבל גלעד המתאר כיצד הוא שומע את העשב צומח. יש בקשב הזה לטבע משהו מן הקדושה. אני נזכר גם בשירו של זך "אני שומע משהו נופל". בשירה של דפנה על בעלי החיים הנרדמים יש דריכות ותיאור הרמוניה בעולם. תיאורי שינה אמורים להרגיע את הילד.

בפרק השלישי- "טבע ודימיון"- יש תהייה על ריחה של הרוח, תהייה מעט חושנית. השיר על האפרסק הראשון מעלה את דמות הסבא, ומבטא געגועים לטעם אבוד. הדיאלוג עם האבטיח מעניק לפרי מעמד מיוחד. השיר על סודות הים מתאר דיאלוג בין המספרת לבין דגיג. (אגב פנחס שדה מצטט באחד מסיפוריו הראשונים לילדים את שירו של ביאליק למבוגרים- "ים הדממה פולט סודות"). הדיאלוג של המשוררת עם הים הגדול מבטא את עמדת נחיתותה מולו, הוא יודע הכול והוא המתבקש לפרש את הסודות. השיר על "הפיות היפות" וכן השיר "מי גר מעבר להר" מציגים חידות, אך אינם מעניקים פתרון ובכך סוד קסמם. דמות האיש הגר על ההר מעוררת סקרנות אקטיבית.

בפרק הרביעי- "צחוק והומור"- שירי ההומור מעלים מושגים כמו פטפוט, נמנום, תקתוק, לחישות ושתיקות. עכביש המגיע למקום מפתיע, דיאלוג בין חגב לצב, וכן הצגה מיוחדת של צמדים כמו סנדלים, שפה, מספר ומספריים, עפעפיים. הומור מקורי ביותר ושליטה נהדרת בלשון.

יפי החריזה בולט בכל השירים. השליטה של המשוררת בשפה, פרי כשרון טבעי וניסיון שנרכש בספרים קודמים. יפים גם האיורים של עוזי בנימין, בהם הולט הצבע הבהיר המשדר את האופטימיות של הספר. האיורים מלאי חיים ומשקפים נאמנה את רוח השירים.

פרק ד' צחוק והומור

מה אמר לי הפטופוט

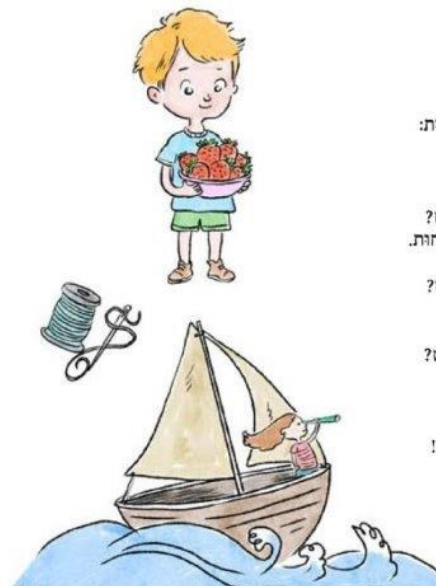
מי יכול לענות במהירות:
מי זלל את כל התות?
הפה שלי, רק בשעות.

מה אמרה המחט לחוט?
אני לא תופרת כשיש לחות.

ביום סוער אפשר לשוט?
בטח! בקלי-קלות.

ממה עשוי כל סמרטוט?
מבד זקר ולא פשוט.

מה אמר לי הפטופוט?
מקל שטות אני מכסוט!

36

נים ונים

נים ונים-
נמנים.

אני לא רוצה
לעשות מאום!
קום וקום-
קומקום.
אני לא רוצה לקום!

לא רוצה למהר
ולא רוצה לסדר.
לא להכין שעורים
ולא לפגוש חברים.

רוצה לשכב בשקט
להלם בהקיצ',
רק אני לבדי,
גא לא להקיצ'.

37

על המחברת:

דור רביעי בארץ לאנשי חינוך. הייתה גננת, מחנכת בגיל הרך, מדריכת מורים, ומורה לעברית באולפן לעולים. למדה במכללת לוינסקי, סיימה תואר ראשון בתיאטרון ובלימודים כלליים באוניברסיטה העברית, תואר שני בספרות במגמת כתיבה באוניברסיטת בן גוריון. ספרה הראשון הופץ בבתי"ס ובגני ילדים בהמלצת משרד החינוך. פרסמה הן לילדים והן למבוגרים סיפורים קצרים ושירים באנתולוגיות ובכתבי עת מודפסים ואינטרנטיים. המחברת חברה באגודת הסופרות והסופרים ובאקו"ם. בתה היא המשוררת והמתרגמת- גילי חיימוביץ'.

ספרי הילדים הקודמים של המחברת:

לבדי ולא לבדי (ירושלים: דביר, 1984)-סיפורים

ספורים במספריים (גבעתיים: מסדה, 1986)-סיפורים

חלומות בעננים (אור יהודה: ספרית מעריב, 1994)-שירים

לפרוח עם שיר-על שירים ומשוררים (בן שמן: מודן, 1994)-ליקוט ועיבוד

תלתלים (תל אביב: מטב הוצאה לאור, 2014)-שירים

קיפודים רוקדים (בני ברק: מדיה 10 הוצאה לאור, 2023)-שירים

הכוכבים של גלי ורני (בני ברק: מדיה 10 הוצאה לאור, 2023)-סיפורים

רומן למבוגרים:

בית, עץ, געגוע, כנרת, זמורה 2022, שערכה-הסופרת מגי אוצרי.

לסיכום: "מי גר מעבר להר"- ספר ילדים מומלץ ביותר. רענן, מקורי, מענג ומחכים.

(הספר ניתן לרכישה ישירה במשלוח מהכותבת בצירוף חיוך והקדשה 050-8839880)

